

La caiguda al pou

Iñaki Urdangarin, repudiat per quasi tothom, s'encara a una imputació judicial molt greu.

Finalment, si res no canvia, el 25 de febrer Iñaki Urdangarin es presentarà davant el jutge d'instrucció José Castro –el famós Castro: més de 300.000 entrades al Google–, a Palma, per ser interrogat en qualitat d'encausat en la peça separada número 25 del *cas Palma Arena*.

El pou. Tot un pou, negre, té als peus Urdangarin. Veurem què fa per a no caure-hi. Si pensem en tot allò que s'ha publicat del sumari d'instrucció, no li serà pas gens fàcil. S'acaramullen dades molt dolentes per al seu futur. Transferències de divises –diners obtinguts de les administracions públiques de manera presumptament irregular– a Luxemburg, el Regne Unit i els Estats Units; sospites que podria tenir també diners a paradisos fiscals com ara Belize; ús fraudulent d'associacions de discapacitats...

El jutge Castro i la fiscalia anticorrupció de Palma miren d'esbrinar l'activitat d'un conglomerat d'associacions el nucli del qual és el famós Institut Nóos. Es tracta d'una associació formalment sense ànim de lucre. Cobrà fins a 5,8 milions d'euros del governs de les illes Balears i del País Valencià. Els investigadors han trobat un seguit de factures que consideren inflades o, en algun cas, directament falses que sembla que tenien per objecte desviar una part important d'aquests doblers cap a un entramat de societats

dissenyat per a quedar-se'ls. Després sembla que es va crear una societat fiduciària a Belize que, alhora, en va crear una altra a Londres i, entre ambdues, rebien una part dels diners.

Així que el jutge Castro engegà la investigació sobre Urdangarin i el seu soci –i més gent, com ara Pepote Ballester, ex-esportista olímpic de vela, ex-director general d'Esports amb el govern Matas i amic del gendre del rei d'Espanya–, es començaren a acaramullar dades sospitoses que apareixien a cada passa. De manera que la inves-

Les acusacions del sumari són greus: transferències als EUA; sospites de dipòsits a paradisos fiscals; ús fraudulent d'associacions de discapacitats...

L'home que destapà l'escàndol

L'home que destapà l'escàndol d'Urdangarin és advocat de professió i diputat del PSOE al Parlament balear. D'ençà que l'afer del gendre del rei espanyol ocupa portades pertot arreu, ell no en parla. De fet, fa temps que no vol dir-ne ni piu. Exactament, d'ençà que el jutge José Castro obrí una peça separada del *cas Palma Arena*, l'estiu del 2010, que es convertí en el *cas Urdangarin*. Li han demanat entrevistes tota mena de mitjans i programes de televisió. Refusa les invitacions amablement. “Mai no he parlat d'un afer que estigui *sub iudice*”, respon invariablement. Els periodistes de fora de les Illes no l'acaben d'entendre. Podria ser l'estrella d'alguna televisió. No hi té cap interès. Antonio Diéguez va néixer a Gandia l'any 1954. Resideix a Palma des de fa molts anys, on exerceix la professió de misser i la seva vocació de polític. Com a parlamentari del PSOE, s'ha especialitzat a fer sortir a la llum pública escàndols del PP. De segur que el lector d'aquest setmanari deu recordar el del palauet de Jaume Matas, o el *cas Rasputín* –club de prostitució de Moscou que visitaren membres d'una delegació del govern de Matas–, o el *cas Palma Arena*... Tots tenen, igual que el *cas Urdangarin*, un denominador comú: en l'origen foren un escàndol estrictament polític que esclatà de resultes de la feina de Diéguez i, més endavant, es convertiren en casos judicials. Ell fou qui, amb perseverança, demanà al govern factures i justificacions documentals; qui amb habilitat de jurista destrià allò que era estrictament polític d'allò que podia ser penal; qui amb elegància mai no parlava ni parla –en públic– d'un cas –per molt que l'hagi destapat ell– si és sota la responsabilitat d'un jutge; qui, en fi, s'ha convertit en un malson per al PP. És, de llarg, el polític socialista més odiat entre les files populars. Quan fa una pregunta al govern –ara mateix continua exercint la tasca de control a l'executiu de José Ramón Bauzá– totes les alertes del PP es desprenen. El temen. L'insulten. Pretenen ignorar-lo.

Ell, impertèrrit, demana i demana, i amb la sornegueria, la mordacitat i la brillant capacitat oratòria –en castellà– que té fa tremolar les butaques blaves del govern cada cop que obre la boca.

El novembre del 2005, Diéguez va assistir a les jornades de “Deporte y Turismo”, organitzades per Nóos i patrocinades pel govern de Matas. El gener del 2006 feia la primera conferència de premsa en què denunciava una despesa enorme per quelcom que era una ensarronada. Ell no pronuncià el nom d'Urdangarin. Això ho feu el diari *El Mundo* l'endemà, relacionant el PSOE, la família del Borbó i l'escàndol descobert pel diputat balear. Va ser a partir d'aleshores que des de Madrid hi hagué insistents telefonades a Palma demanant “a veure si estau segurs de què feu”. Diéguez n'estava segur. L'escàndol seguí el seu curs polític. I ell féu de mestre de cerimònies. Va fer tornar vermell Matas per l'afer Nóos unes quantes vegades. Fins que hi intervingué la justícia i Diéguez callà.

Matas fa per manera que el cas passi a l'Audiència Nacional espanyola

Dues vegades el misser de Jaume Matas ha demanat que l'Audiència Nacional espanyola assumesqui el *cas Urdangarin*. I totes dues vegades la fiscalia anticorrupció de les Balears s'hi ha oposat; de moment, si més no, la petició no ha estat acceptada. De tal manera que el cas continua instruint-se a Palma, com és sabut, per part del jutge José Castro. A quin interès respon la petició de Matas? Té relació amb el cas –anant molt malament, podria ser jutjat fins i tot també per aquest afer–, perquè fou president del govern que atorgà molt diners públics

de forma presumptament incorrecta a Nóos, però sobretot fa aquesta petició perquè l'estratègia defensiva de l'ex-president illenc tendeix a llevar-se de sobre el jutge instructor. Matas fins i tot s'ha querellat contra Castro, tot i que les instàncies judicials pertinents no han acceptat la querella presentada pel seu advocat. Ell intenta recusar-lo per qualsevol via al seu abast. Perquè l'acusa d'instruir en contra seu una causa general –prohibida per la legislació espanyola– amb tot l'afer del Palma Arena mesclat amb el presumpte enriquiment personal.

Catorze anys de presó

Poca broma. Si Urdangarin fos declarat culpable en un judici s'encararia a penes que, sumades, arriben a catorze anys de presó. És clar que el gendre del rei d'Espanya és una home innocent fins que un jutge no digui, després de judici públic, que és culpable. Però la seva situació ha canviat força d'ençà que José Castro aixecà el secret del sumari i anuncià l'encausament més mediàtic. Abans d'això, el gendre del rei espanyol era únicament objecte d'atenció mediàtica i de filtracions sumariales. El seu advocat, amb raó, es queixava de tantes filtracions –il·legals–, que el seu client no sabia “de què era acusat” i repetia adesiara que a Urdangarin li corresponia la “presumpció d'innocència”. Com a qualsevol altre sospitós d'haver delinquit i que és investigat per la justícia, hauria calgut afegir. Però això no ho deia, el misser. Ara, tant ell com el seu client ja saben de què és acusat. La fiscalia anticorrupció li imputa tres possibles delictes penals molt seriosos. Primer, malversació de cabals públics, que implica un càstig màxim de vuit anys de presó. Segon, frau de diners públics, que mereix la pena màxima de tres anys. I, finalment, de falsedat –factures falses–, delictes que el codi penal preveu de castigar amb tres anys. Total, doncs, catorze anys. Naturalment, no vol dir que, en cas de ser condemnat, li sigui imposada la totalitat de les penes descrites. Però és un indicador de la gravetat de les acusacions i de les terribles conseqüències que podrien derivar-se'n per a Iñaki Urdangarin.

tigació s'allargà entre els anys 2002 i 2010. Un marge de nou anys en què tot l'entramat societari del duc de Palma –títol oficial que té des que es casà amb la filla del monarca espanyol– va facturar almanco 16 milions d'euros a 103 entitats públiques i privades diferents.

Espavilats. La implicació d'Urdangarin en tot l'entramat és tan evident

que quan esclata l'escàndol –el 2006– i Joan Carles I obliga el seu gendre a desaparèixer de Nóos, a l'institut caen les contractacions en picat. La cosa és clara: era ell qui aportava el plus imprescindible sense el qual no hi havia negoci. Com diu al sumari un dels responsables empresarials que pagaren, “si era ell qui ho demanava, com ens hi podíem negar?”.

El palauet de Pedralbes

La filla del rei espanyol, Cristina de Borbó, de moment no és citada a declarar ni com a encausada ni com a testimoni. Ha estat apartada del cas. Formalment. Tanmateix, és centre d'atenció mediàtica perquè el sumari que s'instrueix a Palma ha evidenciat algunes curiositats d'allò més sucoses. Com ara que en la reforma del palauet de Pedralbes, que adquirí juntament amb el seu espòs i que és valorat en uns sis milions d'euros, hi invertiren tres milions d'euros. És a dir, un cost total teòric d'uns nou milions. Una bestiesa. No s'acaben pas aquí, les curiositats. Segons un manuscrit del sumari, Cristina rebia (2004) 72.000 euros de son pare –que no volgué especificar aquesta partida quan feu públics els suposats detalls del pressupost de la casa reial el 30 de desembre passat– i 90.000 més de “la Caixa”. És a dir, 162.000 euros l'any. Que caldria sumar als ingressos del seu espòs, que aquell any eren de 200.000 “de Londres” i 100.000 “de París?” (així apareix al manuscrit, amb interrogant). Uns ingressos anuals del matrimoni, ara fa vuit anys, d'un màxim de 462.000 euros. Molts diners. Que els servien per a pagar 208.000 euros l'any per a tornar la hipoteca de 3,4 milions d'euros que havien signat pel palauet.

En canvi de què pagaven les empreses i institucions? Doncs bàsicament en canvi de poc o res. Com en el cas de Palma –on es feren les jornades de “Turismo y Deporte” que organitzà el 2005 Nóos i que foren l'inici de l'escàndol polític que després acabà als jutjats–, la major part dels “informes”, “assessories” i “organitzacions d'esdeveniments” eren molta xerrameca i poc o res més. Són abundosos els exemples de documentació que tenen origen a internet: tallar i aferrar, feien els espanyolats. I ho cobraven com si fos or.

Aquesta manera d'actuar o unes altres de semblants es repeteixen una vegada i una altra. És espectacular el cas de l'equip ciclista patrocinat pel Govern de les Illes Balears. El seu mànager general, José Miguel Echávarri, va declarar a la policia que l'institut Nóos li va demanar “200.000 euros per a portar el gabinet de premsa” de l'equip, per bé que, en teoria, el govern balear, a través de la Fundació Illesport, ja havia pagat per aquest concepte.

Tot plegat pareix un despropòsit de dimensions enormes. Però és ben real, i d'això haurà de respondre Iñaki Urdangarin –i la resta d'implicats– davant el jutge. Per al gendre del rei espanyol és com estar a punt de caure en un pou molt fondo i molt negre. I a hores d'ara pareix que ningú, sobretot la casa reial, no s'hi jugui ni un cèntim que no hi caurà.

Miquel Payeras